

Julian Holland, The Times History of Britain's Railways: From 1600 to the present Day, Times Books, HarperCollins Publishers, 2015, 304 sider, illustreret, ISBN: 978-0008135348, vejl. pris £30.

Historien om de britiske jernbaner er skrevet mange gange, og nu er det så sket igen. Forfatteren, Julian Holland, er en kendt engelsk journalist og jernbaneforfatter og har udgivet adskillige bøger med jernbanetemaet, herunder bl.a. *Exploring Britain's lost Railway* fra 2013. Klart nok har Holland en faible for jernbaner. Især de traditionelt store historie bærende hovedlinjer samt dampen, både i fortiden og på de nutidige udflugtsture og hos veteranbaneselskaberne, får en fremtrædende placering i bogen. Klart nok ser han også den britiske jernbane som et vigtigt samfundsinstrument, der fortsat skal tages vare om, og som i øvrigt skulle være under genoplivning efter et næsten totalt sammenbrud op mod 1990'ernes begyndelse.

Bogen fortæller historien fra den første hestetrukne træbanevej, Wollaton Waggonway, åbnet 1604 i Nottinghamshire med henblik på at få slæbt kul fra minen i Strelley ned til floden Trent. Den går frem til genåbningen i september 2015 af en del af den såkaldte Waverley-rute, tidligere en af hovedforbindelserne, nedlagt i 1969, fra London og det sydlige England til Scotland via Carlisle til Edinburgh. Vi får også en kort antydning af de store planer for en High Speed linje (HS2) London-Birmingham med forlængelser til Manchester og Leeds. De planer er selvfølgelig blevet kraftigt revurderet, siden bogen udkom, men det kan ikke lægges forfatteren til last.

Bogen er opbygget med kronologi som hovedgreb med i virkeligheden syv hovedafsnit for perioderne 1604-1850, der dog er underinddelt i fire kapitler, storhedstiden 1851-1900, en overgangsperiode præget af den store krig 1901-1922, perioden, hvor alle jernbanerne var ejet af fire store selskaber, 1923-1947, nationaliseringstiden med British Railways fra 1948-1962, tilpasning og nedgangstiden 1963-1993 og endelig perioden fra 1994, præget som den blev af privatiseringerne af hele jernbanesektoren med jernbaneloven fra november 1993. Holland viser, hvad det betød: Tilskudsbehovet fra det offentlige voksede med en faktor 2,5 fra 1994 til ca. 2015, fra 1,6 mia. pund til ca. 4 mia. pund.

Man kan altid diskutere periodiseringer og vinkler, men udgangspunktet har tydeligvis været jernbanevæsenets organisering i Storbritannien gennem hele perioden fra ca. 1825, hvor den første offentlige, dampdrevne jernbane sættes i drift mellem Stockton og Darlington. Men periodiseringen diskuteres ikke, og f.eks. virker det, som om kapitelskiftet mellem perioden "Den store victorianske jernbanetid 1851-1900" og det efterfølgende kapitel "Det tidlige 20. århundrede 1901-1922" mest er blevet til af redaktionelle og læsetekniske årsager. Faktisk angiver Holland selv 1914 som året, hvor de engelske jernbaner udsattes for den første store og alvorlige trussel derved, at banerne det år som følge af krigen blev lagt under regeringskontrol og styring af centraladministrationen. Det kunne have talt for et periodeskift her.

Der er dog ikke tale om nogen strengt kronologisk fremadskridende fortælling. Hvert kapitel er delt op i en række emner. F.eks. er afsnittet om den victorianske periode delt op i en række underafsnit, der dels beskriver de enkelte selskaber og deres strækninger, dels prøver at tilgodese ønsket om at give et overblik over udviklingen i de enkelte lande og regioner i Storbritannien. I næste kapitel handler det om sovevogne, restaurantvogne, jernbanebyer, lokomotivfabrikanter, ø-jernbaner, kongelige tog osv. Hensigten har formentligt været at

pege på nogle af periodernes vigtigste kendetegn og fænomener, men det lykkes ikke nær så godt som i Simon Bradleys næsten samtidige jernbanehistorie, der anmeldtes her i Jernbanehistorie sidste år. Det er altid en vanskelig balanceakt, når en stram emnetilgang, der tydeligvis har være præget af et krav om, at hvert enkelt emne ikke måtte fylde mere end 2-4 sider, skal kombineres med den styrke, der ligger i det kronologiske perspektiv. Det har også haft den betydning, at bogen som følge heraf præges af ganske mange gentagelser, selv om den ellers er stramt komponeret.

Udfordringen hænger sammen med bogens format og formål. Som jeg ser det, er det en moderne jernbanebog om de britiske jernbaner primært beregnet på de nye generationer af jernbaneinteresserede, der er kommet til de sidste 10-15 år, og til de brede kredse, der finder jernbanens historie interessant, men som ikke tilhører gruppen af "nitte- og svelletællere" eller går særligt meget op i de enkelte jernbanegenstande.

Den er skrevet i et letlæseligt sprog, der også gør den nem at læse for læsere, der ikke har engelsk som førstesprog. Den har selvfølgelig en fornem billedside, der også i langt højre grad end tidligere publikationer bidrager til i sig selv at fortælle historie. Men den er også fokuseret på begivenheder som hastighedsrekorder, størst og mindst og på ikonografiske loko-

motiver. Der er derimod ikke meget om alle de sidebaner, der forsvandt meget hurtigt i 1960'erne, eller om forstadstrafikken i og omkring London og de øvrige store byer. Selv om der fornemmes en vis positiv stillingtagen til privatdrift af jernbanerne, er det heller ikke noget, der udpræget diskuteres – heller ikke hvordan den engelske jernbaneudvikling i øvrigt passer med den europæiske eller hænger sammen med den. Der mangler også et egentligt kortmateriale og henvisninger til anden relevant litteratur og måske endda til samlingerne på det nationale engelske jernbanemuseum i York og Shildon. Til gengæld er bogen som noget godt, men også usædvanligt i denne genre, forsynet med et udbygget stikordsregister.

Hovedkonklusionen må imidlertid være, at man får en letlæst og velskrevet indgang til den engelske jernbanehistorie, der uden de store nyheder eller synsvinkler især udmærker sig ved at føre historien helt op til nu. Den skriver sig ind i en række af tilsvarende fremstillinger, men adskiller sig måske derved, at man groft kan sige, at bogen tangerer kategorien 'coffee table books' – altså velkendt viden i en lækker og ny indpakning i en bestemt britisk diskurs.

Steen Ousager